



Jomar Ragnhildstveit  
Hordaland fylkeskommune  
Regionalavdelinga  
Postboks 7900  
5020 BERGEN

Deres ref.	Deres brev av:	Vår ref.	Emnekode	Dato
		201513281-11 CACH	ESARK-8382	14. november 2017

**Anmodning om sluttutbetaling av tilskuddsmidler til viltformål – «Prøvetaking av hjort i Bergen», tilsagnsnr. 2016/12-22.**

Bymiljøetaten viser til brev fra Hordaland fylkeskommune, datert 09.06.16 vedr. tildeling av midler til viltformål, tilsagnsnr. 2016/12-22.

Sluttrapportering av prosjektet er blitt noe forsinket fordi ferdigstilling av resultatene i prosjektet falt sammen med et tidspunkt der viltforvalterstillingen i Bergen kommune sto ubesatt. Sluttrapport ble ferdigstilt oktober 2017 og registrert i Miljødirektoratets elektroniske søknadssenter, 31.10.17, ref.nr. 17R24283.

Bymiljøetaten sender nå anmodning om utbetaling av tildelte tilskuddsmidler.

Vi ber om at sluttutbetaling fra Hordaland fylkeskommune utbetales til:

Bankkonto: 5210 05 39187  
Bergen kommune  
Lønn og regnskapssenteret  
Serviceboks 7880  
5020 Bergen

Vi ber om at innbetalingen merkes med: tilsagnsnr./prosjektnr. G070-Viltfond, bksaknr. 201513281, ressursnr. 28996.

Med hilsen

BYMILJØETATEN

*Caroline Christie - saksbehandler  
Tom J. Sandahl - leder*

*Dette dokumentet er godkjent elektronisk.*

Vedlegg:  
Sluttregnskapsskjema  
Resultat / sluttrapport «Prøvetaking av hjort i Bergen»  
Kvittering sluttrapport Miljødirektoratet

Jomar Ragnhildstveit  
Hordaland fylkeskommune  
Regionalavdelinga  
Postboks 7900  
5020 BERGEN

**Anmodning om sluttutbetaling av tilskuddsmidler til viltformål – «Prøvetaking av hjort i Bergen»,  
tilsagnsnr. 2016/12-22**

Dokumentet følger vedlagt. Du kan nå lese de fleste brev fra Bergen kommune i din digitale postkasse !

•Brev til deg selv

For å lese brev til deg selv må du opprette en digital postkasse. Det er enkelt og gratis på denne siden:  
<https://www.norge.no/nb/velg-digital-postkasse>

•Brev til bedrift/organisasjon

Du kan lese brev til bedriften/organisasjonen i meldingsboksen i Altinn: <https://www.altinn.no> Under «Profil, roller og rettigheter» kan du se om kontaktinformasjonen er riktig, eventuelt legge til kontaktinformasjon. Her kan du også delegere rollen «Post/arkiv» dersom du ønsker at en annen person skal lese post på vegne av bedriften/organisasjonen.



# Resultat / sluttrapport «Prøvetaking av hjort i Bergen»

Miljødirektoratets ref.nr. 16SF1C3

Bergen kommunes ref.nr. 201513281

## Bakgrunn:

Bergen kommune (BK) har en målsetning om å redusere bestanden av hjort til et mer bærekraftig nivå, øke andel bukker, og å få en bestand bestående av friske, kondisjonssterke dyr jfr. *Forvaltningsplanen for hjort i Bergen*. BK ønsker også å øke kunnskapsgrunnlaget for den fremtidige forvaltningen av hjort i kommunen og den mer nøyaktige kunnskapen om kjønns- og alderssammensetningen i bestanden vil bidra til dette.

## Gjennomføring:

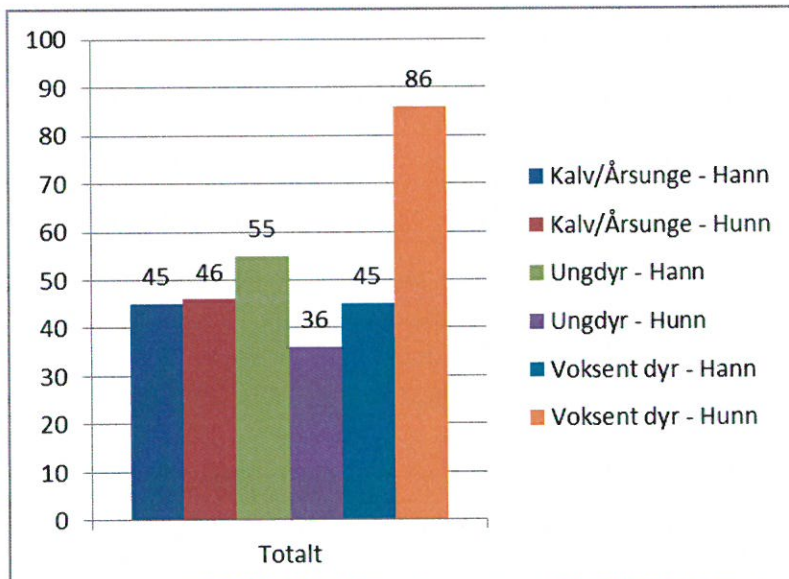
Kjevene til 314 (av totalt 327) dyr felt høsten 2016 ble sendt til Norsk Institutt for Naturforskning (NINA), der de ble analysert. Det ble gjennomført tannsnitting av alle voksne dyr og nøyaktig alder på alle dyr ble bestemt. Resultatene ble gjort tilgjengelig i Hjorteviltregisteret våren 2017. Ettersom stillingen som viltforvalter var ubemannet mai-august 2017 ble resultatene først behandlet av BK høsten 2017, og sluttrapport ble klar for overlevering til HFK i oktober 2017.

## Egenvurdering av prosjektets faglige resultater og gjennomføring

Tilbakemeldinger fra jegerne knyttet til merarbeid med å sende inn kjever har vært todelt og BK kunne om mulig vært tidligere ute med informasjon om bakgrunnen og intensjonen med innsamlingen. Likevel har 22 av totalt 23 vald som har felt dyr i 2016 levert kjeveprøver. Flertallet av valdene har levert kjeve for samtlige felte dyr i 2016. Det har kommet tilbakemelding om mulig rot med enkelte navnelapper som har kommet på avveie under transport, noe som kan være en potensiell feilkilde for noen av resultatene.

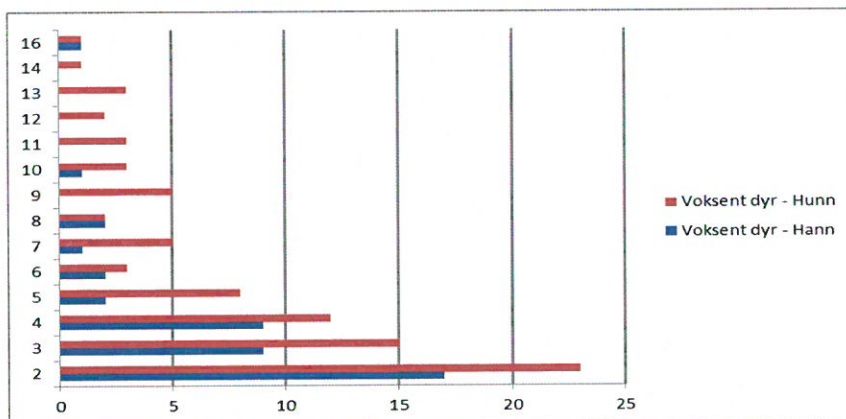
## Resultat:

Fordelingen på kategori dyr gjenspeiler i stor grad kvotetildelingen for spissbukk og bukk, men det ble totalt sett, og prosentvis felt langt færre kalver enn ønsket (29% mot ønsket 38%), noe som kan indikere at det fortsatt er en del motstand blant jegeren mot å skyte kalv. Han og hun kalver er likt representert. Den totale andelen koller felt ligger noe over ønsket nivå, og aldersanalysen viser at det ble skutt mer enn dobbelt så mange eldre koller sammenlignet med 1 ½ års koller (27% eldre og 11% ungdyr). Se figur 1.



Figur 1: Antall felte dyr 2016 fordelt på kategori dyr (data fra kjeveanalysene)

Aldersanalysen viste at en del dyr som i jakten ble registrert som ungdyr i realiteten er voksne dyr 2 ½ år eller eldre (12 av totalt 314 dyr). De feilrapporterte individene var typisk eldre individ med lav vekt som jegere muligens har feilvurdert til å være yngre enn de er grunnet vekten. Videre viser analysene at snittalderen for voksne bukkene ligger rundt 3 år, mens for kollene er snittalderen rundt 5 år, se figur 2. Dette er en langt lavere snittalder en ønskelig i bestanden, spesielt for bukkene da de regnes for å oppnå full kroppsstørrelse først ved 6-8 års alderen.

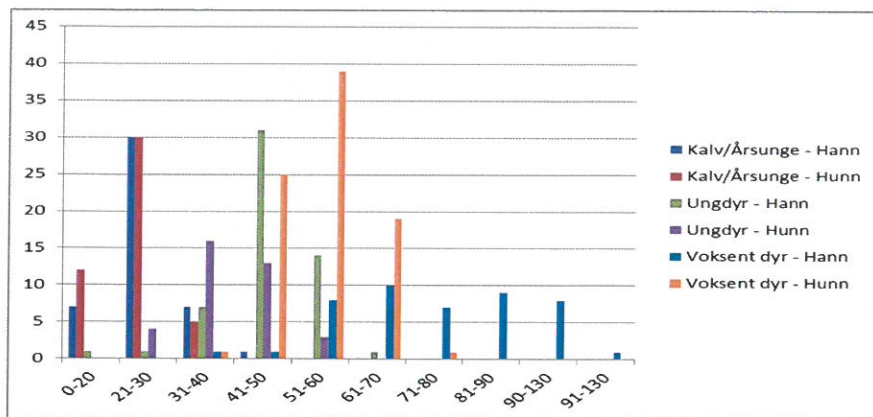


Figur 2: Aldersfordeling felt bukk og kolle for dyr 2 ½ år og eldre (data fra kjeveanalysene)

Vektdataene viser at hankalvene veier i snitt 26 kg og hunnkalvene i snitt 24 kg som er henholdsvis 1 og 2 kg lavere enn for 10 år siden. Spissbukkene veier i snitt 47 kg og 1 ½ kollen veier i snitt 40 kg og dette er henholdsvis 3 og 7 kg lavere enn for ti år siden. Over halvparten av ungdollene har dermed en så lav vekt at de trolig ikke vil få kalv sin andre høst. Videre er det 10 av totalt 86 voksne koller som også har en vekt på under 47 kg, og dermed trolig heller ikke vil få kalv grunnet lav vekt<sup>1</sup>.

1. NINAs Hjortevilt 2012–2014-Framdriftsrapport fra Overvåkingsprogrammet for hjortevilt





Figur 3: Sammenheng alder og vekt for de forskjellige kategoriene dyr (data fra kjeveanalysene)

### Videre arbeid:

Resultatene gir kunnskap om bestandens kjønns- og aldersfordeling per i dag, men også et bilde av vekt situasjonen ved forskjellig aldre. Dette vil bli benyttet i framtidig forvaltning, blant annet til vurdering av kvotefordeling i årene fremover. Videre er tanken å gjennomføre en ny tilsvarende analyse om 3-4 år, for å se om bestanden har endret seg både når det gjelder fordeling av kjønn og alder, men også når det gjelder bestandens vekt i forhold til aldre. På sikt er ambisjonen å utvide ordningen med kjeveinnsamling og aldersbestemmelse på hjort til andre deler av bestandsplanområdet Bergen inngår i, som beskrevet i «Hordahjort»-prosjektet. Allerede nå vil hver enkelt jeger kunne finne informasjon om egne felte dyr i hjorteviltregisteret, eksempelvis både alder og vekt på det individet jegeren har skutt.

### Regnskap

<i>Kilde</i>	<i>Budsjett</i>	<i>Regnskap</i>
Interne midler (lønn, transport)	13 000	13 000
Tannsnitt og analyse av 300 hjort	30 000	39 054
<b>Totalt</b>	<b>43 000</b>	<b>52 054</b>

13.11.2017/cach





**Foretaksnavn:** Bergen kommune  
**Navn:** Caroline Christie  
**Adresse:** Lønns- Og Regnskapssenteret, Serviceboks 7880, 5020 Bergen  
**Postnr.:** 5020 Bergen  
**Telefon:** 55 56 94 79  
**Mobiltelefon:** 99460550  
**E-post:** caroline.christie@bergen.kommune.no

**Mottaker:** Hordaland fylkeskommune  
**Saknr.:** 2016/12-22

---

SLUTTRAPPORT

REFERANSEN.: 17R24283

---

## Prøvetaging av hjort i Bergen

### Egenvurdering av gjennomføring av tiltaket og tiltakets effekt

**Ble tiltaket gjennomført som planlagt?** Nei

Kjevener til 314 (av totalt 327) dyr felt høsten 2016 ble sendt til Norsk Institutt for Naturforskning (NINA), der de ble analysert. Det ble gjennomført tannsnitting av alle voksne dyr og nøyaktig alder på alle dyr ble bestemt. Resultatene ble gjort tilgjengelig i Hjorteviltregisteret våren 2017. Ettersom stillingen som viltforvalter var ubemannet mai-august 2017 ble resultatene først behandlet av BK høsten 2017, og sluttrapport ble klar for overlevering til HFK i oktober 2017.

#### Egenvurdering av prosjektets faglige resultater og gjennomføring:

Tilbakemeldinger fra jegerne knyttet til merarbeid med å sende inn kjever har vært todelt og Bergen kommune kunne om mulig vært tidligere ute med informasjon om bakgrunnen og intensjonen med innsamlingen. Likevel har 22 av totalt 23 vald som har felt dyr i 2016 levert kjeveprøver. Flertallet av valdene har levert kjeve for samtlige felte dyr. Det har kommet tilbakemelding om mulig rot med enkelte navnelapper som har kommet på avveie under transport, noe som kan være en potensiell feilkilde for noen av resultatene.

#### Kort sammendrag/abstract av oppnådde resultater:

Fordelingen på kategori dyr gjenspeiler i stor grad kvotetildelingen (for spissbuk og bukk), men det ble totalt sett, og prosentvis felt langt færre kalver enn ønsket (29% mot ønsket 38%), noe som kan indikere at det fortsatt er en del motstand blant jegeren mot å skyte kalv fra kolle. Han og hun kalver er likt representert. Den totale andelen koller felt ligger like under ønsket nivå, men det ble skutt mer en dobbelt så mange eldre koller sammenlignet med 1 ½ års koller (27% eldre og 11,4% ungdyr).

Aldersanalysen viste at en del dyr som i jakten bli registrert som ungdyr i realiteten er dyr 2 ½ år eller eldre (12 av totalt 314 dyr). De feilrapporterte individene var typisk eldre individ med lav vekt som jegere kan ha feilvurdert til å være yngre enn de er grunnet vekten.

Aldersanalysene viser at snittalder for eldre bukker i felte dyr ligger rundt 3 år, mens snittalderen for eldre koller ligger rundt 5 år. Dette er for bukker lavere en ønsket snittalder i bestanden, men for koller ligger

snittalderen omtrent som på ønsket nivå.

#### Redegjør for hvordan forvaltningen kan benytte resultatene:

Resultatene gir kunnskap om bestandens kjønns- og aldersfordeling per i dag, men også et bilde av vekt situasjonen ved forskjellig aldre. Dette vil bli benyttet i framtidig forvaltning, blant annet til vurdering av kvotefordeling i årene fremover. Videre er tanken å gjennomføre en ny tilsvarende analyse om 3-4 år, for å se om bestanden har endret seg både når det gjelder fordeling av kjønn og alder, men også når det gjelder bestandens vekt i forhold til aldre. På sikt er ambisjonen å utvide ordningen med kjeveinnsamling og aldersbestemmelse på hjort til andre deler av bestandsplanområdet Bergen inngår i, som beskrevet i «Hordahjort»-prosjektet.

## Regnskap

Utgifter	Budsjett	Regnskap
Utgifter til gjennomføring av tiltaket		
Lønn (egen)	10 000	10 000
Lønn (leid)	0	
Transport (kjøring)	3 000	3 000
Diverse utgifter	0	
Tannsnitting og analyse av 300 hjort	30 000	30 000
Utgifter til investeringer		
Spesifiser	0	
Spesifiser	0	
Spesifiser	0	
<b>Total sum</b>	<b>43 000</b>	<b>43 000</b>

Forklaring til regnskapet, herunder eventuelle innsparinger/avvik i forhold til søknaden:

Ingen avvik.

## Vedlegg

Ingen vedlegg

**Merknad:**

Ingen vedlegg

**Ettersende vedlegg per post:** Nei

[sign] Caroline Christie for Bergen kommune

---

Levert 31.10.2017

14/20001:03/a409Z-44e4-4bee-3a91-cabd1553e8c9:11





## SLUTTREKNESKAPSSKJEMA

### Tilskot til viltformål 2016

Prosjektnamn: Prøvetaking av hjort i Bergen	Tilsegningsnr: 2016/12-22
Tilskot inntil kr: 30 000,-	
Tilskotet gjeld til: 01.06.2017	Vår ref. 2016/12-22

## Fyllast ut av tilseingsmottakar:

Org. nr. 964338531 Kto.nr. bank/post 5210.05.39187  
 Namn: BERGEN KOMMUNE, BYMILJØETATEN  
 Postadresse: NEUMANNSGATE 1, 5020 BERGEN  
 Kontaktperson: CAROLINE E. CHRISTIE  
 Telefon/telefaks: 55569479 E-postadresse: caroline.christie@bergen.kommune.no

## SLUTTREKNESKAP:

Rekneskapan under skal setjast opp etter same oppsett som er nytta for budsjett (jf. pkt.3 i tilsegnsbrevet).

Godkjende kostnader:			Godkjend finansieringsplan:		
Budsjettpost	Rekneskap	Budsjett	Kjelde:	Sluttfinansiering	Budsjett
Interne midler, løn		10 000	Interne løn og		13 000
til transport		3 000	transport		
Tannsnittanalyse		30 000	Hordaland		30 000
Sum		43 000	fylkeskommune		43 000

Godkjent av prosjektleder: 14/11-17  
 For prosjektleder: Maria Sjuavaag  
 dato

Caroline E. Christie  
 signatur og stempel

Godkjent av prosjektansvarleg: 14/11-17  
 dato

Torun Sande  
 signatur og stempel

BERGEN KOMMUNE  
 Bymiljøetaten

Returadresse: Hordaland fylkeskommune, Regionalavdelinga, Postboks 7900, 5020 Bergen

